

Характеристика наукових підходів до виховання дітей та підлітків у дитячо-юнацьких спортивних школах

Мазін В.М.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Анотації:

Систематизовано теоретичні концепти виховання дітей та підлітків у дитячо-юнацьких спортивних школах. Дана характеристика планового та ситуативного підходу до організації виховного процесу. Встановлено, що науковці зосереджують свою увагу на діях суб'єкту виховання. Ці дії поділені за окремими напрямками виховання, носять односпрямований характер і не передбачають зворотного зв'язку. Показано, що науковці зосереджують увагу на цілеспрямованих реактивних діях суб'єкту виховання. Виявлено суперечність між програмним підходом до виховання дітей та підлітків в умовах спортивної діяльності та реаліями виховного процесу, що відбувається на основі розв'язання виховних ситуацій. Зазначено, що в основу розуміння виховного процесу доцільно покласти феномен педагогічної ситуації. Виділено сукупність умов та обставин, що спеціально створюються педагогом і на фоні яких відбувається короткочасна взаємодія педагога і вихованця (групи).

Мазін В.Н. Характеристика научных подходов к воспитанию детей и подростков в детско-юношеских спортивных школах. Систематизированы теоретические концепты воспитания детей и подростков в детско-юношеских спортивных школах. Дана характеристика планового и ситуативного подхода к организации воспитательного процесса. Установлено, что ученые сосредоточивают свое внимание на действиях субъекта воспитания. Эти действия разделены по отдельным направлениям воспитания, носят однонаправленный характер и не предусматривают обратной связи. Показано, что ученые сосредоточены на целенаправленных реактивных действиях субъекта воспитания. Выявлено противоречие между программным подходом к воспитанию детей и подростков в условиях спортивной деятельности и реалиями воспитательного процесса, происходящего на основе решения воспитательных ситуаций. Отмечено, что в основу понимания воспитательного процесса целесообразно положить феномен педагогической ситуации. Выделена совокупность условий и обстоятельств, которые специально создаются педагогом и на фоне которых происходит кратковременное взаимодействие педагога и воспитанника (группы).

Mazin V.N. Characteristics of scientific approaches to the education of children and adolescents in youth sports schools. Systematized theoretical concepts of education of children and adolescents in youth sports schools. The characteristics of the planning and situational approach to the organization of the educational process. It is established that the scientists are focusing on the actions of the subject of education. These activities are divided into different areas of education, have one-way and do not provide feedback. It is shown that the scientists focused on targeted reactive actions of the subject of education. Showed inconsistencies between the programmatic approach to the education of children and adolescents in sports activities and the realities of the educational process that takes place on the basis of the solution of educational situations. It is noted that the basis of understanding the educational process it is advisable to put the phenomenon of pedagogical situation. Highlighted a set of conditions and circumstances that are specially created teacher and against which there is a brief interaction of the teacher and the pupil (group).

Ключові слова:

виховання, діти, підлітки, спорт, школа, підхід.

воспитание, дети, подростки, спорт, школа, подход.

education, children, teenagers, sports, school, approach.

Вступ.

Дійовою ланкою позашкільної освіти України та країн СНД на сьогодні виступає система дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), завданнями яких є створення необхідних умов для самореалізації вихованців засобами обраного виду спорту, їхнього гармонійного виховання, фізичного розвитку, набуття навичок здорового способу життя, повноцінного оздоровлення, а також забезпечення змістовного дозвілля.

Діяльність спортивних педагогів ДЮСШ, спрямована на виконання означених завдань, включає три взаємопов'язані аспекти: спортивний (розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, підготовка спортивного резерву для збірних команд України), фізкультурний (повноцінне оздоровлення, забезпечення змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, формування навичок здорового способу життя) і виховний (сприяння гармонійному вихованню, самореалізації вихованців).

Перші два аспекти діяльності ДЮСШ різнобічно розроблено науковцями. Зокрема, наукові засади організації тренувального процесу у дитячо-юнацькому спорті висвітлено у роботах Л. Волкова, С. Зоріна, О. Демінського, Т. Круцевич, В. Платонова та ін. Науково обґрунтовані положення з організації навчально-тренувального процесу у ДЮСШ (зокрема, наповне-

ність груп у різних видах спорту, рекомендований обсяг тренувального навантаження, норми тижневого режиму навчально-тренувальної роботи, типові річні, мезоциклові та мікроциклові плани тренувального процесу у ДЮСШ) знайшли належне відображення у державних нормативних документах.

Питання формування фізичної культури вихованців ДЮСШ висвітлено у наукових роботах С. Авіліної, К. Жукотинського, А. Свасьєва, О. Калужної, В. Лисяк, О. Свириденко, Я. Сивохопа. У роботах названих авторів наголошується на формування цінностей здорового способу життя, гармонійному фізичному розвитку у процесі занять юних спортсменів у ДЮСШ.

У той же час, особливої наукової уваги потребує виховний аспект занять у ДЮСШ, адже виховання дітей та підлітків засобами спортивної діяльності є набагато ширшим ніж елементарний розвиток фізичних якостей, оскільки окрім фізичних якостей, спортивна діяльність (а також взаємодія із тренерами, як її невід'ємна частина) впливає на формування особистісних якостей, цінностей, поведінку юних спортсменів, що підтверджено результатами чисельних досліджень з педагогіки та психології спорту (І. Волков, Є. Гогун, Г. Горбунов, Т.Джамгаров, Є. Ільїн, В. Клименко, Б. Креті, А. Полозов, А. Пуні, П. Рудик, Н. Худадов та ін.).

Вирішенню окремих завдань виховної роботи у дитячо-юнацьких спортивних школах присвячені роботи К. Анварова, К. Байбекова, П. Беспалова,

Г. Бобильова, В. Богданової, Л. Богданової, М. Віленського, С. Галкіна, Д. Горєва, М. Горбунова, Г. Грибан, Ю. Зотова, Н. Коробкіна, Б. Колобова, В. Лисяк, Л. Мірошник, С. Пронкіної, А. Паршикова, Г. Пуятіної, Д. Фабричникова та ін.

Як показує аналіз наукових праць з проблематики виховання дітей та підлітків у ДЮСШ, теоретичне знання з організації виховного процесу у дитячо-юнацьких спортивних школах є неструктурованим у науковій формі (теорії, концепції, та підходи), що й обумовило спрямування наших наукових зусиль на визначення основних підходів до організації виховного процесу ДЮСШ.

Дослідження виконане у рамках науково-дослідної роботи «Наукове обґрунтування ефективних форм і методів організації діяльності системи дитячо-юнацьких спортивних шкіл» (номер державної реєстрації 0112U005360), а також комплексного наукового проекту «Теоретико-методологічні засади формування особистісної фізичної культури у дітей і молоді» (номер державної реєстрації 0113U001205).

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження: систематизувати теоретичні концепти з виховання дітей та підлітків у ДЮСШ.

Завдання дослідження: визначити наукові підходи до виховання дітей та підлітків у ДЮСШ, дати стислу характеристику цим підходам.

Застосовувалися теоретичні *методи дослідження:* синтез, аналіз, узагальнення даних спеціальної літератури з проблематики виховання дітей та підлітків у ДЮСШ; проаналізовано дані більше ніж 50 наукових джерел.

Результати дослідження.

Проведений аналіз наявних наукових джерел виявив, що хоча цілісної системи цільових орієнтирів виховання дітей і підлітків у спортивній діяльності на сьогодні не розроблено, у вітчизняній [3, 6, 9, 11, 14, 15] та закордонній [19, 20, 22] спортивно-педагогічній літературі найбільш актуальними орієнтирами виступають орієнтири гуманізму, найбільш повно виражені в ідеології олімпізму.

На базі результатів аналізу наукових джерел, у нашому дослідженні цільовими орієнтирами виховного процесу у ДЮСШ визначено:

- термінальні цінності, що виступають ключовими в ідеології олімпізму (цінності-цілі) основою яких є фізичне, соціальне та душевне здоров'я (по відношенню спортсмена до себе) та моральні цінності (по відношенню до інших людей);
- інструментальні цінності ідеології олімпізму (цінності-засоби), серед яких самореалізація у спортивній діяльності, а також Fair play, як ідеал поведінки у спортивній діяльності та за її межами;
- риси характеру, які відповідають ідеалам олімпізму і мають прояв у реальній поведінці, вчинках, емоціях у спортивній діяльності та за її межами, серед яких самоорганізованість, самодисципліна, вольові якості, а також риси, що мають значення для успішності групової взаємодії.

Виховна робота (організація виховного процесу) як діяльність вихователів, спрямована на зміни в особистості юних спортсменів у напрямку означених цільових орієнтирів, може бути представлена в одній з двох форм: по-перше, у формі запланованих виховних заходів; по-друге, у формі певної послідовності дій у спонтанних або заздалегідь підготовлених педагогічних ситуаціях. У відповідності до сказаного вище, різноманіття відношень суб'єктів виховного процесу у ДЮСШ може бути зведено до двох моделей: програмної та ситуативної.

У першій, програмній моделі, виховний процес виступає, перш за все, як дії вихователя спрямовані на планування та проведення виховних заходів, що призвані сформуванню у нього суспільно бажані особистісні новоутворення під впливом зовнішніх обставин.

В основі другої, ситуативної моделі – сумісна дія вихователя і вихованця з подолання суперечностей між інтересами суб'єктів виховної системи, вимогами спортивного середовища та суспільства, результатом якої є розвиток у вихованця суспільно бажаних термінальних, інструментальних цінностей та рис характеру.

Підхід до виховання дітей та підлітків у ДЮСШ на основі першої моделі позначимо як програмний. Підхід, на основі другої моделі – як ситуативний.

Плановий підхід до виховання на основі централізованих програм виховної роботи та проведення виховних заходів є здобутком радянської системи виховання, зокрема, у ньому відслідковується зв'язок з так званою «педагогікою заходів» – системою позакласної роботи у навчальних закладах, побудованої як набір різноманітних заходів, не обов'язково пов'язаних між собою та інтересами і запитам тих, хто навчається (Безрукова В. С. Основы духовной культуры (энциклопедический словарь педагога) [Электронный ресурс] / В.С. Безрукова. — Режим доступа: <http://didacts.ru>).

Хоча на сьогодні, загальноприйнятою точкою зору стало те, що педагогіка заходів у найбільш концентрованому її вигляді, веде до того, що такий підхід, як правило, не забезпечує досягнення запланованих виховних цілей, означені традиції мають продовження і у наші дні, про що свідчать плани виховної роботи ДЮСШ Росії (http://moukaskad.ucoz.ru/publ/informacija/plan_vospitatelnoj_raboty/2-1-0-15; <http://zverevo.donland.ru/Default.aspx?pageid=96589>; <http://happybuh.com/?p=329#more-329>), а також визначена на нормативному рівні необхідність включення виховних заходів до річного плану роботи ДЮСШ в Україні (<http://sport-oda.lviv.ua/stor.php?cat=27>).

Підхід до виховання дітей та підлітків у ДЮСШ на основі побудови виховної роботи через планування відповідних заходів, здобув відображення у наукових публікаціях, зокрема, роботах К. Анварова [1], С. Галкіна [8], Р. Джабієва [10], С. Максачук [14], А. Міхєєва [15], С. Левадні [12], В. Ринга [17] та ін.

Ключовою ознакою, що дозволяє об'єднати концепти виховного процесу, висвітлені у роботах означених авторів у межі єдиного підходу, виступає фікса-

ція у плані роботи ДЮСШ того чи іншого виховного заходу. При цьому, виховний результат цього заходу залишається у «зоні невизначеності». Відзначимо також, що при плановому підході, як правило, виховна робота ведеться як би поза рамками тренувального та змагального процесу, які є провідними у ДЮСШ.

У проаналізованих наукових працях, присвячених організації виховного процесу у ДЮСШ з позицій програмного підходу, виховання зводиться до проведення запланованих заходів, спрямованих здебільшого на колектив і, лише іноді, на конкретного вихованця. Дії вихователя у рамках цих заходів носять односпрямований характер і не передбачають зворотного зв'язку. Заходи, як правило, поділені за окремими напрямками виховання (фізичного, розумового, естетичного та ін.).

З плановим підходом асоціюється своєрідний «кількісний» погляд на оцінку якості виховної роботи, в якому основним її показником виступає кількість виховних заходів [10, 14].

Прикладами заходів, які відображені у планах виховної роботи ДЮСШ і які, відповідно, описують науковці, можуть бути, зустрічі з видатними спортсменами, суботники з благоустрою ДЮСШ, змагання пам'яті видатних людей, оформлення стенду досягнень вихованців ДЮСШ та інше.

Ці заходи, самі по собі, можуть бути корисними у плані демонстрації вихованцям ДЮСШ певних культурних зразків, утім перераховуючи їхню послідовність неможливо представити виховний процес як спрямоване, стадійне, цілісне становлення особистості через самовизначення у ході подолання криз, що відповідає найбільш сучасним науковим уявленням про механізми виховання [5].

Відзначимо, що виховні заходи, описані авторами, можуть бути визначені як довільно, на формальних засадах (Р. Джабієв [10], Є. Максачук [14]), так і визначені на основі діагностики особистісних якостей учнів ДЮСШ (В. Ринг [17]).

Очевидно, що у першому варіанті не враховуються тенденції розвитку особистості вихованця, не беруться до уваги також і зміни, що відбуваються у його ціннісному світосприйнятті під впливом різноманітних чинників спортивної та позаспортивної діяльності. Як відмічає П. Беспалов, у такому разі вихованець не може усвідомити сенсу виховання, оцінити необхідність виховного впливу, тому єдиним способом досягнення поставленої задачі є примус [2].

Другий варіант виступає більш адаптивним та гнучким і забезпечує зворотний зв'язок вихователя та вихованців, проте, теж не може вважатися ідеальним, оскільки «звужує» простір для педагогічного впливу, прив'язуючи його до заздалегідь визначеного часу та місця.

У контексті характеристики планового підходу до виховання представляють інтерес роботи С. Левадні, присвячені організації виховного процесу в училищах фізичної культури (відмітимо, що у зв'язку близькістю параметрів фізичних і розумових навантажень учнів

училищ фізичної культури та ДЮСШ, а також характеру взаємодії між тренерами та учнями ми вважаємо, що положення авторки можуть бути екстрапольовано на ДЮСШ).

С. Левадня виходить з того, що планування виховної роботи є однією з основних складових забезпечення комплексного підходу до виховання, оскільки саме у плануванні комплексність має методичне і організаційне вираження [12].

Звертає на себе увагу те, що описуючи виховний процес у училищі фізичної культури як виконання заздалегідь складеного плану, що включає перевірку документів планування, складених вихователями; організацію і проведення виховних заходів; проведення нарад з вихователями; роботу з батьками та ін., авторка показує, що тренери при постановці виховних завдань спираються не на план, а, скоріш, на ситуації, що виникають у взаємодії з вихованцями у спільній діяльності. При цьому виховна робота тренерів, спрямована на вирішення поставлених завдань, включає як заплановані, так і не заплановані заходи. Саме останнім заходам тренери і надають перевагу [12].

На нашу думку, С. Левадня у своєму дослідженні виявляє суперечність між програмним підходом до виховання дітей та підлітків в умовах спортивної діяльності та реаліями виховного процесу, що відбувається на основі розв'язання виховних ситуацій.

Беручи до уваги означену суперечність, ми вважаємо, що в основу розуміння виховного процесу у ДЮСШ доцільно покласти феномен педагогічної ситуації – сукупності умов та обставин, що спеціально створюються педагогом або виникають спонтанно в виховному процесі, на фоні яких відбувається короточасна взаємодія педагога і вихованця (групи) у ході якої виявляються протилежні норми, цінності, інтереси, цілі діяльності, засоби досягнення цих цілей [7].

У руслі ситуативного підходу до виховання у ДЮСШ виступають Б. Беспалов [2], Г. Бобильов [3], Д. Горев [9], М. Віленський [6], І. Журкіна [11], Д. Казанцев [6], Д. Фабрічников [18] та інші автори.

Звести різні концепти виховного процесу у межі єдиного ситуативного підходу, дозволяє те, що всі вони фіксують суперечності, що мають бути розв'язані у процесі виховання, а засіб розв'язання цих суперечностей добирається «по ситуації»: у залежності від обставин спортивної та позаспортивної діяльності.

Так, І. Журкіна, відмічає, що у ситуаціях спортивної та позаспортивної діяльності у спілкуванні тренерів і вихованців відбувається постійне вирішення протиріч між вимогами до особистості вихованця як суб'єкту діяльності (члену спортивної команди, учаснику змагань та ін.) і рівнем його підготовленості до успішного здійснення цієї діяльності. При цьому, авторка відмічає, що діяльність, до якої включений вихованець, послідовно ускладнюється, що обумовлює поступове ускладнення самих ситуацій та загострення протиріч [11].

Передумовами для ефективного вирішення педагогічних ситуацій, що виникають у процесі сумісної діяльності тренерів та учнів ДЮСШ І. Журкіна називає: особистий приклад тренера, а також досвідчених спортсменів; організацію позатренувальної роботи; створення колективу; педагогічну підтримку самовиховання спортсменів; залучення їх до складання планів на черговий етап підготовки; обговорення підсумків попередніх етапів підготовки та досягнутих успіхів [11].

Найбільш точну концептуалізацію ситуативного підходу до виховання дітей та підлітків знаходимо у роботі М. Віленського та Д. Казанцева, присвяченій вихованню морально-вольових якостей учнів ДЮСШ.

За ідеєю авторів, провідним чинником виховання морально-вольових якостей учнів ДЮСШ, виступає системне моделювання в навчально-тренувальних заняттях ситуацій, які вимагають від вихованців самостійного вибору морально-вольових рішень, вчинків та творчої активності, з наступним аналізом і моральною оцінкою тренером і учнями мотивів і результатів дій кожного члена спортивного колективу.

На думку авторів, вирішення виховних ситуацій відбувається шляхом подолання основних суперечностей між різними цінностями, мотивами діяльності, а також вольовими проявами взаємодіючих суб'єктів.

М. Віленський та Д. Казанцев у процесі виховання морально-вольових якостей виділяють декілька взаємопов'язаних етапів, що різняться: по-перше, типом та рівнем складності педагогічних ситуацій, які розглядаються дійовим чинником виховного процесу; по-друге, характером педагогічних засобів, що використовуються в ході вирішення тієї чи іншої ситуації.

На нашу думку, підхід до виховання особистості у ДЮСШ, представлений В. Віленським та Д. Казанцевим має безперечні позитивні риси, зокрема, він дозволяє представити процесуальний характер виховання особистості у ДЮСШ у вигляді дискретних дій тренера у конкретних ситуаціях, які з одного боку, можуть бути запланованими, а з іншого – спонтанними. При цьому, логічний зв'язок цих ситуацій може бути нелінійним, що дає можливість виділення декількох виховних «ліній».

Ряд дослідників виховний процес у спортивній діяльності розглядають у контексті конструктивного подолання конфліктних ситуацій (Л. Богданова [4], Л. Любушкіна [13] та ін.).

На нашу погляд, автори цих праць виступають у руслі ситуативного підходу до виховання, адже конструктивний конфлікт виступає одним з варіантів розвитку педагогічної ситуації. Ми виходимо з того, що у

ході конструктивного конфлікту, який лежить у самій основі спортивної діяльності, актуалізуються моральні та вольові якості вихованців, що створює сприятливі умови для формування у них цінностей олімпізму і відповідних особистісних якостей [13, с. 6].

Узагальнюючі результати аналізу наукових праць, у яких організація виховного процесу ДЮСШ розглядається у контексті ситуативного підходу, констатуємо, що зміст виховної роботи у них зводиться до адекватного реагування тренера у тій чи іншій педагогічній ситуації, що виникає у сумісній діяльності (яка з точки зору спортсмена є спортивною, а з точки зору тренера – спортивно-професійною).

Ситуативний підхід не виключає планування та проведення виховних заходів, проте вони мають бути розглянуті як сплановані педагогічні ситуації, а також створювати передумови для інтеріоризації цінностей олімпізму, формування і розвитку відповідних рис характеру вихованців у ході подолання суперечностей між позиціями суб'єктів виховної системи.

Висновки.

Таким чином, систематизація теоретичних концептів з виховання дітей та підлітків у ДЮСШ дозволила виділити наступні підходи до організації виховного процесу:

- плановий підхід, що характеризується конкретними діями вихователя у запланованих заходах, спрямованих здебільшого на колектив і, лише іноді, на конкретного вихованця. Ці дії носять односпрямований характер, що не передбачає зворотного зв'язку. Заходи, як правило, поділені за окремими напрямками виховання (фізичного, розумового, естетичного та ін.);
- ситуативний підхід, що характеризується адекватним реагуванням тренера у тій чи іншій педагогічній ситуації, що виникає у сумісній діяльності. Ця ситуація, як правило, вимагає від тренера прояву ціннісного відношення до вихованця, до колективу, до спортивної діяльності, а також до певних елементів зовнішнього середовища.

Хоча плановий та ситуативний підходи до організації виховного процесу у ДЮСШ значно розрізняються засадами вибору виховних дій (упередження – при плановому підході та реактивність – при ситуативному підході), у практиці, як правило, вони не зустрічаються в ідеальному вираженні, а «взаємопроникають», доповнюючи один одного.

Перспективними напрямками досліджень вважаємо систематизацію педагогічних ситуацій, що виникають у процесі спортивної та позаспортивної діяльності у ДЮСШ. Доцільним також є визначення виховних засобів, спрямованих на розв'язання педагогічних ситуацій, що виникають у спортивній діяльності.

Література

1. Анваров К. Совершенствование воспитательной работы со спортсменами-подростками во внешкольных спортивных учреждениях: автореф. дис. ... канд. пед. наук / К. Анваров. – Казань. – 1986. – 19 с.
2. Беспалов П.В. Парадигмы воспитания личности в детско-юношеских спортивных школах // Наука и бизнес: пути развития, 2011. – № 4. – С. 26-28.
3. Бобылев Г.П. Спортивная школа как воспитательная организация: дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Георгий Петрович Бобылев. – Москва. – 2006 – 215 с. – Библиогр.: С. 174-186.
4. Богданова Л.В. Инновационные уровни современного общения в спортивной школе // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка, 1996. – № 2. – С. 46-51.
5. Боритко Н.М. Целостные характеристики воспитательного процесса // Педагогические проблемы становления субъектности школьника, студента, педагога в системе непрерывного образования: Сб. науч. и метод. тр. Вып. 5: В 3 ч. / Под ред. ред. Н.К. Сергеева, Н.М. Боритко. – Волгоград: ВГИПКРО, 2002. – Ч. 2. – С. 9-15.
6. Виленский М.Я. Нравственно-волевое воспитание учащихся ДЮСШ: теория и практика / М.Я. Виленский, В.Н. Казанцев // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка, 1997. – № 1. – С. 34-37.
7. Воронин А.С. Словарь терминов по общей и социальной педагогике. – Екатеринбург, ГОУ ВПО УГТУ – УПИ. – 2006. – 135 с.
8. Галкин С.В. Методика спортивно-патриотического воспитания учащихся детско-юношеских спортивных школ : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. – Волгоград. – 2005 – 169 с.
9. Горев Д.В. Воспитание целеустремленности у младших подростков физкультурно-оздоровительной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. – Кострома. – 2004. – 149 с.
10. Джабиев Р.В. Психолого-педагогические проблемы физического совершенствования подростков в условиях ДЮСШ // Научные проблемы гуманитарных исследований, 2011. – № 8. – С. 102-107.
11. Журкина И.Л. Формирование нравственных отношений подростков в спортивной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. – Магнитогорск. – 2000. – 160 с.
12. Левадня С. Виховна робота в училищах фізичної культури // Молода спортивна наука України, 2010. – Т.4. – С. 109-115.
13. Любушкина Л.А. Межличностный конфликт как средство воспитания и развития подростков в физкультурно-спортивной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. – Самара. – 1998. – 177 с.
14. Максачук Е.П. Воспитание ответственности у юных спортсменов в условиях ДЮСШ // Ученые записки университета им. П. Ф. Лесгафта. – 2012. – Т. 89. – № 7. – С. 86-89.
15. Михеев А.И. Система воспитательной работы со спортсменами : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. – Москва. – 1996. – 461 с.
16. Новиков А.М. Докторская диссертация? Пособие для докторантов и соискателей ученой степени доктора наук / Новиков А. М.; 3-е изд. – М., «Эгвес». – 2003. – 120 с.
17. Ринг В.М. Содержание воспитания личности хоккеиста в условиях спортивной школы : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. – Мазаховка. – 1999. – 137 с.
18. Фабричников Д.А. Решение воспитательных задач в процессе тренировочной работы с юными спортсменами в детских спортивных школах: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – Тюмень. – 2005. – 152 с.
19. Aleš Sekot. Fair Play in the Perspective of Contemporary Sport // Sport Science Review, January 2012. – vol. XX(5-6). – pp. 175–189. doi: 10.2478/v10237-011-0071-2.
20. Maria Zowisło. On Virtue in the Context of Sport // Physical Culture and Sport. Studies and Research, January 2010. – vol. 47(1). – pp. 89–94. doi: 10.2478/v10141-009-0035-8.
21. Miloš Kosík. Social Aspects of the Athletes and Their Behavior in Society // Sport Science Review, May 2012. – vol. XXI(1-2). – pp. 65–77. doi: 10.2478/v10237-012-0004-8.
22. Riccardo Izzo. The Educational Value of Competitive Sport // Sport Science Review, January 2012. – vol. XIX(3-4). – pp. 155–164. doi: 10.2478/v10237-011-0023-x.

References:

1. Anvarov K. *Sovershenstvovanie vospitatel'noj raboty so sportsmenami-podrostkami vo vneshkol'nykh sportivnykh uchrezhdeniakh* [Improving the educational work with athletes teenagers in extracurricular sports facilities], Cand. Diss., Kazan, 1986, 19 p.
2. Bepalov P.V. *Nauka i biznes: puti razvitiav* [Science and business: ways of development], 2011, vol. 4, pp. 26-28.
3. Bobylev G.P. *Sportivnaia shkola kak vospitatel'naia organizaciia* [Sports school as an educational institution], Cand. Diss., Moscow, 2006, 215 p.
4. Bogdanova L.V. *Fizicheskaia kul'tura: vospitanie, obrazovanie, trenirovka* [Physical culture: upbringing, education, training], 1996, vol.2, pp. 46-51.
5. Boritko N.M. *Pedagogicheskie problemy stanovleniia sub'ektnosti shkol'nika, studenta, pedagoga v sisteme nepreryvnogo obrazovaniia* [Pedagogical problems of subjectivity formation of schoolchild, student, teacher in continuing education], 2002, vol.2(5), pp. 9-15.
6. Vilenskij M.Ia., Kazancev V.N. *Fizicheskaia kul'tura: vospitanie, obrazovanie, trenirovka* [Physical culture: upbringing, education, training], 1997, vol.1, pp. 34-37.
7. Voronin A.S. *Slovar' terminov po obshchej i social'noj pedagogike* [Glossary of general and social pedagogy], Ekaterinburg, GOU VPO USTU, UPI, 2006, 135 p.
8. Galkin S.V. *Metodika sportivno-patrioticheskogo vospitaniia uchashchikhsia detsko-iunosheskikh sportivnykh shkol* [Methods of sports and patriotic education of students of youth sports schools], Cand. Diss., Volgograd, 2005, 169 p.
9. Gorev D.V. *Vospitanie celeustremennosti u mladshikh podrostkov fizkul'turno-ozdorovitel'noj deiatel'nosti* [Education of younger teenagers' purposefulness to sports and recreational activities], Cand. Diss., Costroma, 2004, 149 p.
10. Dzhabiev R.V. *Nauchnye problemy gumanitarnykh* [Scientific problems of humanities research], 2011, vol.8, pp. 102-107.
11. Zhurkina I.L. *Formirovanie нравstvennykh otnoshenij podrostkov v sportivnoj deiatel'nosti* [Formation of moral relations of teenagers in sport] , Cand. Diss., Magnitogorsk, 2000, 160 p.
12. Levadnia S. *Moloda sportivna nauka Ukrainy* [Young sport science of Ukraine], 2010, vol.4, pp. 109-115.
13. Liubushkina L.A. *Mezhlichnostnyj konflikt kak sredstvo vospitaniia i razvitiia podrostkov v fizkul'turno-sportivnoj deiatel'nosti* [Interpersonal conflict as a means of education and development of young people in sports and sports activities], Cand. Diss., Samara, 1998, 177 p.
14. Maksachuk E.P. *Uchenye zapiski universiteta im. P. F. Lesgafta*. [Proceedings of University of P.F.Lesgaft]. 2012, vol.89(7), pp. 86-89.
15. Mikheev A.I. *Sistema vospitatel'noj raboty so sportsmenami* [The system of educational work with athletes], Dokt. Diss., Moscow, 1996, 461 p.
16. Novikov A.M. *Doktorskaia dissertaciia? Posobie dlia doktorantov i soiskatelej uchenoj stepeni doktora nauk* [Doctoral thesis? Guide for doctoral candidates doctoral degree], Moscow, Egves, 2003, 120 p.
17. Ring V.M. *Soderzhanie vospitaniia lichnosti khokkeista v usloviiakh sportivnoj shkoly* [The content of education of the individual hockey player in school sports], Cand. Diss., Malakhovka, 1999, 137 p.
18. Fabrichnikov D.A. *Reshenie vospitatel'nykh zadach v processe trenirovochnoj raboty s iunymi sportsmenami v detskikh sportivnykh shkolakh* [The solution of educational problems in the course of training work with young athletes in the children's sports schools], Cand. Diss., Tumen, 2005, 152 p.
19. Aleš Sekot. Fair Play in the Perspective of Contemporary Sport. *Sport Science Review*, January 2012, vol. XX(5-6), pp.175–189. doi: 10.2478/v10237-011-0071-2.
20. Maria Zowisło. On Virtue in the Context of Sport. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, January 2010, vol.47(1), pp.89–94. doi: 10.2478/v10141-009-0035-8.
21. Miloš Kosík. Social Aspects of the Athletes and Their Behavior in Society. *Sport Science Review*, May 2012, vol. XXI(1-2), pp. 65–77. doi: 10.2478/v10237-012-0004-8.
22. Riccardo Izzo. The Educational Value of Competitive Sport. *Sport Science Review*, January 2012, vol. XIX(3-4), pp.155–164. doi: 10.2478/v10237-011-0023-x.

Информация об авторе:

Мазин Василий Николаевич: nivis73@gmail.com; Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко; ул. Оборонная 2, г. Луганск, 91011, Украина.

Цитируйте эту статью как: Мазин В.М. Характеристика научных подходов до виховання дітей та підлітків у дитячо-юнацьких спортивних школах // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 6 – С. 30-35. doi:10.6084/m9.figshare.714937

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под терминами Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 27.04.2013 г.
Опубликовано: 30.06.2013 г.

Information about the author:

Mazin V.N.: nivis73@gmail.com; Luhansk Taras Shevchenko National University; Defense str. 2, Lugansk, 91011, Ukraine.

Cite this article as: Mazin V.N. Characteristics of scientific approaches to the education of children and adolescents in youth sports schools. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2013, vol.6, pp. 30-35. doi:10.6084/m9.figshare.714937

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 27.04.2013
Published: 30.06.2013